

Література

1. Бойченко О. Знання та їх роль в інформаційно-технологічній підготовці навчальних проектів: [текст] / О. Бойченко // Трудова підготовка в закладах освіти. – 2007. – №1. – с. 14–18.
2. Гадяцький М. В. Організація навчального процесу в сучасній школі: [текст] / М.В. Гадяцький, Т.М. Хлебнікова. – Харків : Веста, 2003. – 168 с.
3. Жалдак М. И. Система подготовки учителя к использованию информационных технологий в учебном процессе: [текст] / М. И. Жалдак. – М., 1989. – 48 с.

I. Повечера

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИНФОРМАЦИОННОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ В ПРОЦЕССЕ ПРОЕКТНО-ТЕХНОЛОГИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ УЧАЩИХСЯ

Резюме

В статье рассмотрены основные виды информационного обеспечения, возможности использования информационно-коммуникационных технологий, позволяющих оптимизировать процесс внедрения проектно-технологической деятельности, сделать его целенаправленным и эффективным. Рассмотрено сетевые технологии, позволяющие значительно расширить формы взаимодействия между учителем и учащимися и асинхронную организацию учебного процесса, обеспечивающую возможность консультирования учеников и работу с информационным обеспечением.

Ключевые слова: проектно-технологическая деятельность, информационно-коммуникационные технологии.

I. Povechera

THE USE OF INFORMATION PROVISION IN THE DESIGN AND TECHNOLOGICAL ACTIVITIES OF STUDENTS

Summary

The article describes the main types of information provision and opportunities to use information and communication technologies for optimizing the design and technological activities implementation process and make it purposeful and effective. There are reviewed the network technologies significantly expanding the forms of interaction between teacher and students and an asynchronous process that ensures a training opportunity to students and working with information.

Key words: design and technological activities, information management, information and communication technology.

УДК 378.22.015.311:001.891.54:[62]

А. Ю. Цина

ПРОЕКТУВАННЯ МОДЕЛІ СПЕЦІАЛІСТА ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ "ТЕХНОЛОГІЇ"

Розглядаються структура і функціонування професійно-значущих складових особистості фахівця освітньої галузі "Технології". Аналізуються його особистісна спрямованість, досвід професійної компетентності і професійно-значущі якості. Виділено та проаналізовано пояснюючу функція моделювання спеціаліста, яка має психолого-педагогічну мету – з'ясування структури і функціонування особистості фахівця, та прогностичну, що має евристичне значення для визначення нових підходів до його професійної підготовки і розвитку.

Ключові слова: модель спеціаліста, професійно-педагогічна компетентність, особистісні якості.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Модель спеціаліста являє собою певний еталон для кожної спеціальності, який розкриває вимоги до його соціальної і професійної компетентності, професійно-значущих особистісних психологічних і психофізіологічних якостей. Професіоналізація освіти, за словами Президента АПН України В. Кременя, повинна забезпечувати якісний, чітко вимірюваний і порівнюваний освітній результат, сформульований в термінах компетентностей і кредитів та виражений в наданих кваліфікаціях [6].

У професіоналізованій вітчизняній вищій освіті існує певна невідповідність якості

підготовки фахівців потребам і очікуванням громадян, роботодавців, суспільства в цілому. Ми поділяємо думку О. Е. Смирнової щодо необхідності моделі спеціаліста для розуміння ситуації в цілому, виходячи за межі ВНЗ, а також для передбачення змін у галузі діяльності спеціалістів з метою врахування цих змін у процесі підготовки фахівців [16, с. 7].

Зв'язок проблеми з наступними дослідженнями і публікаціями. Модель спеціаліста як джерело вибору і обґрунтування змісту професійної освіти розглядається в роботах О. С. Пономарьова [12]. У дослідженнях О. Є. Смирнової [16] розкривається сутність поняття "модель спеціаліста" і загальна методологія та методика створення такої моделі. Питання моделювання процесів професійної діяльності проаналізовані в дослідженнях О. М. Джеджули [3].

Зв'язок проблеми з важливими практичними завданнями. Завдання проектування моделі спеціаліста нами розв'язуються на підставі ґрунтовного аналізу моделі змісту і характеру професійної діяльності фахівця, у якій визначаються основні проблеми, види та умови забезпечення професійної діяльності працівника, його функціональні обов'язки. Це дасть можливість встановити структурно-логічну схему їх взаємозв'язку з соціальною спрямованістю, професійними компетенціями, психологічними та психофізіологічними якостями особистості спеціаліста в його цілісній моделі. Повна модель спеціаліста повинна визначати не тільки перелік основних видів особистісних проявів фахівця, а й вимоги до рівня їх сформованості [12, с. 14].

Модель спеціаліста спрямована на розв'язання таких важливих практичних завдань підвищення ефективності підготовки та використання фахівців:

- аналіз напрямків і шляхів удосконалення професійної підготовки і особистісного розвитку спеціаліста в умовах реформування галузі;
- розробка нормативної документації для проектування і організації підготовки у вищих навчальних закладах спеціалістів принципово нового профілю;
- педагогічне моделювання і здійснення особистісно-орієнтованої професійної підготовки майбутніх фахівців у ВНЗ;
- забезпечення відповідності завдань, змісту і процесу професійної підготовки соціальним вимогам до особистісної спрямованості майбутніх спеціалістів, рівня їх соціально-професійної компетентності, психологічного і психофізіологічного розвитку;
- побудова на основі моделі спеціаліста галузових стандартів вищої освіти для кожної спеціальності;
- виявлення невідповідності між професійною підготовкою і рівнем особистісно-професійної готовності випускників
- одержання відомостей про основні вимоги, можливі тенденції і сфери ефективного використання професійних навичок таких спеціалістів;
- розробка посадових інструкцій, створення паспорту фахівця.

Виокремлення з проблеми досліджуваної частини. У нашому дослідженні ми виходимо з визначення моделі як спрощеного і схематизованого прототипу оригіналу, між якими можуть існувати аналогові відношення ізоморфізму (однозначна схожість структур) та ізофункціоналізму (схожість ознак взаємодії елементів структур) [1; 11; 18]. Проектування адекватної і динамічної моделі спеціаліста передбачає дослідження структурно-функціональної взаємодії елементів особистості фахівця у вигляді її спрямованості, досвіду, психологічних і психофізіологічних якостей, які забезпечують успішність професійної діяльності спеціаліста.

Актуальність досліджуваної частини. Проектування моделі особистості спеціаліста є одним з етапів розробки особистісно орієнтованої професійної підготовки майбутніх фахівців. Тому, проектування достатньо повної моделі особистості фахівця, що розкриває його особистісну спрямованість, досвід професійної компетентності і професіоналізму, психологічні і психофізіологічні професійно-значущі якості виступає на даному етапі дослідження кінцевою метою.

Цілі дослідження. Модель спеціаліста використовується нами з метою визначення структури і специфіки функціонування професійно-значущих складових особистості фахівця, а також прогнозування можливостей його особистісно-професійного розвитку.

Методи дослідження проблеми. Психолого-педагогічне проектування цілісної моделі спеціаліста ґрунтується на системному підході до визначення її змісту і структури, соціальних,

психологічних і психофізіологічних вимог до компетентності, професіоналізму і особистісних якостей фахівця. Формування ідеальної описової моделі передбачає мисленнєве перенесення визначених у моделі діяльності фахівця змісту, завдань, видів та умов здійснення їх професійної діяльності, функціональних обов'язків працівників у зміст, внутрішню структуру і рівні сформованості найсуттєвіших професійно-значущих особистісних якостей і компетенцій спеціаліста. Застосування в нашому дослідженні методу проектування передбачає побудову моделі, яка зберігає основні особливості і якості необхідні для успішної професійної діяльності, вивчення функціонування цієї моделі з перенесенням отриманих даних на реальну особистість спеціаліста.

Характеристика і обґрунтування отриманих результатів. У нашому дослідженні розглядаються основні тенденції в проектуванні моделі особистісної спрямованості спеціаліста, його професійного досвіду, професійно-значущих психічних процесів і психофізіологічних якостей, що пов'язані з моделюванням суб'єкту, який ототожнюється із своєрідною штучною системою призначеною для професійної діяльності. Така система повинна бути спроможною до навчання, самовдосконалення і саморегуляції.

Модель спеціаліста повинна відповідати таким вимогам:

- максимально розкривати сукупність усіх соціальних вимог до характеру і рівня професійної і соціальної компетентності, особистісного розвитку і особистісних якостей [12, с.9];
- вміщувати узагальнений перелік якостей, які обумовлюють професіоналізм у відповідній сфері діяльності людини, бути еталоном, співставлення з яким визначає ступінь наближення окремих осіб до бажаного рівня професіоналізму [14, с.191];
- включати уміння швидкого реагування на потреби суспільства, аналітичні здібності до критичного мислення з акцентом на визначення проблем в результаті глибокого інтегрального розуміння психолого-педагогічних наук, здібності проектування та реалізації нововведення, здатність до самоосвіти та самостійного вирішення проблем, універсальність і професіоналізм, навички поєднання теоретичних знань з практичною підготовкою [13, с.43-44];
- бути описовим аналогом, що відбиває основні характеристики узагальненого образу спеціаліста певного профілю для певного періоду часу у вигляді об'єктивних вимог державного стандарту [15, с.8];
- бути описово-емпіричним аналогом діяльності фахівця, вираженим в репрезентативних характеристиках функціонування сукупності спеціалістів певної галузі [16, с.7];
- мати динамічну спрямованість на розвиток особистості спеціаліста в напрямку розширення саморегуляції [2] та смислового простору його професійної діяльності [8].

Професійна підготовка повинна сприяти появі у майбутнього вчителя можливості переоцінити і змінити уявлення про себе на різних етапах професійного становлення, починаючи від Я-пізнавального у абітурієнта і першокурсника до Я-професійного у випускника ВНЗ. Таке розуміння професійної підготовки потребує проектування не статичної, а динамічної моделі вчителя, яка поступово трансформується з моделі того, хто навчається у модель вчителя.

Описова модель включає перелік пізнавальних можливостей індивіда, необхідних для ефективного процесу професійної підготовки (знань, умінь, особистісних характеристик) і досягнень за попередній період навчання (портфоліо) [20, с.124; 19, с.275]. Здібності і характеристики діагностуються на підставі когнітивного підходу в дидактиці, що дає можливість конструювати в педагогіці когнітивні моделі. Віднесення того, хто навчається до одного з типів визначається на основі інформаційного відображення його когнітивного профілю. Правила інтерпретації когнітивного профілю і когнітивна модель в сукупності утворюють базу знань про того, хто навчається.

Розкритий у діючих державних стандартах зміст освітньо-кваліфікаційних характеристик бакалавра (спеціаліста) технологічної освіти дає змогу встановити державні вимоги до властивостей і якостей вчителя технологій, які обумовлюють компетентність (здатність) вирішувати завдання і проблеми професійно-педагогічної діяльності, реалізуються з допомогою певних знань і умінь. Професійно-значущі знання і вміння самостійно не забезпечують компетентного вирішення завдань діяльності вчителя. Тільки у поєднанні з особистісними якостями вони формують у педагога певний рівень здатності до компетентного вирішення

завдань професійно-педагогічної діяльності.

Професійно-педагогічна компетентність – складне утворення, основними складовими якого є знання, уміння, навички, мотиваційні, поведінкові і соціальні компоненти. Інтеграція в компетентності професійно-значущих якостей випускника характеризує компетентність як рівневий результат професійної підготовки. Необхідність особистісної орієнтації професійної підготовки визначається наявністю у складі компетентності таких особистісних якостей майбутнього фахівця, які обумовлюють здатність до самостійного визначення шляхів ефективного розв'язання професійно-педагогічних ситуацій. Досягнення цієї найважливішої педагогічної мети є запорукою успішної профадаптації будь-якого випускника вищої школи. Молодий вчитель може мати ґрунтовні територічні знання з предмету "Технології", але не вміти передавати свої знання учням через невміння самостійно приймати правильні рішення в конкретних професійно-педагогічних ситуаціях і реалізовувати їх на практиці.

Професійна компетентність майбутнього вчителя формується не стільки у навчанні, скільки через апробування різних технологій професійної діяльності в різних ситуаціях. Вибір технологій відповідно до ціннісних орієнтацій сприяє формуванню індивідуального стилю діяльності. Шлях до професійної компетентності А.М. Мітяєва визначає через проходження студентом послідовного ряду наближених до реальної діяльності вчителя ситуацій, що вимагають зростання компетентності в діях, оцінках, рефлексії досвіду, що набувається [9, с.59].

Як продукт навчання професійно-педагогічна компетентність виступає і наслідком особистісного саморозвитку майбутнього вчителя, в якому інтегруються особистісний і діяльнісний досвід. Рівень кваліфікації вчителя визначається ступенем і рівнем володіння професійно-педагогічними компетентностями. Так, наприклад, кваліфікація бакалавра передбачає вузьку практично-виконавську професійно-педагогічну діяльність вчителя у стандартних ситуаціях, а кваліфікація магістра передбачає високий рівень сформованості індивідуального стилю, науково-творчі заняття за фахом.

Відповідно до специфіки застосування у професійній діяльності, нами розроблено класифікацію професійно-значущих компетенцій:

- спеціальні (предметні або професійно орієнтовані) - компетенції вузького радіусу дії, що забезпечують реалізацію професійних завдань і функцій шляхом оволодіння знаннями і навичками професійно-педагогічної діяльності, самостійного проектування і планування своєї діяльності, конструювання змісту і процесу навчання, організації, контролю і аналізу педагогічного процесу і його результатів, уміннями робити необхідні висновки і формувати пропозиції та нові педагогічні завдання, навички презентації отриманих результатів професійно-педагогічної діяльності;

- базові (надпрофесійні або соціально-особистісні) - компетенції середнього радіусу дії, які визначають орієнтацію у сфері специфічних професійних функцій і завдань освітньої системи суспільства, володіння стратегіями і досвідом їх вирішення, готовність до співпраці з іншими при виконанні професійних функцій, уміння орієнтуватися в стандартних ситуаціях професійної діяльності та здатність до адаптації в нових умовах, приймати нестандартні рішення в галузі професійної діяльності, сформованість професійно- і соціально-значущих особистісних якостей;

- ключові – компетенції широкого радіусу функціонування визначають загально-професійну культуру і спрямованість особистості майбутнього вчителя, впливають на успішність його соціалізації, передбачають сформованість моральних принципів і переконань, розвиток інноваційного мислення, володіння іноземною мовою, знання форм і методів наукового пізнання, володіння інформаційно-комунікативними і соціально-правовими технологіями, самостійність у навчально-пізнавальній діяльності.

Цілісна особистість вчителя технологій створюється інтеграцією всіх трьох видів компетенцій, формуючи індивідуальний стиль його професійно-педагогічної діяльності з розв'язання важливих професійних завдань. Виражені в системі знань, умінь і проявів особистісних якостей, що обумовлюють ефективність професійно-педагогічної діяльності майбутнього вчителя технологій, компетенції розкривають вимоги до кінцевого результату професійної підготовки. В розгорнутому вигляді ці вимоги виражені у вигляді моделі вчителя

технологій, яка формально розкриває найсуттєвіші узагальнені ознаки мети професійної підготовки майбутніх учителів у ВНЗ (Рис. 1).

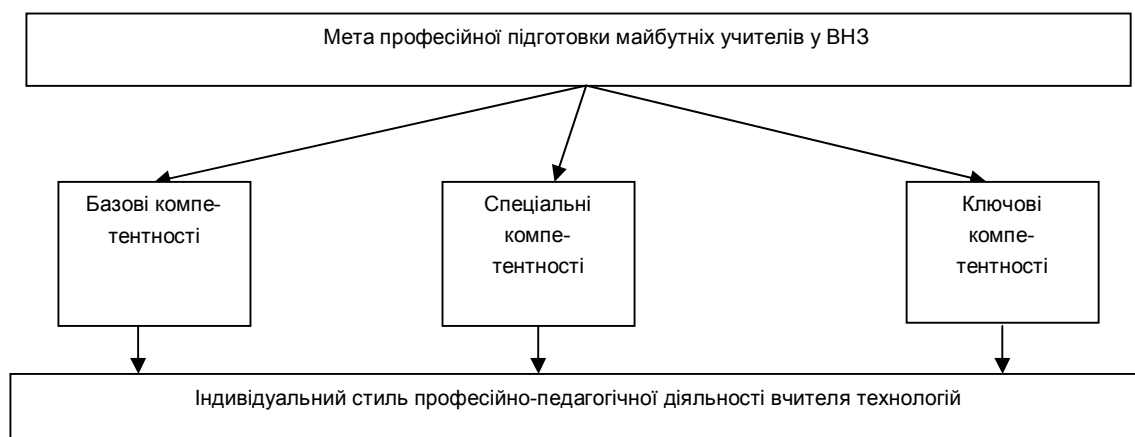

Рис. 1. Структура моделі вчителя технологій.

Результатом всіх поєднань і взаємовпливів компетенцій у трьох сферах професійно-педагогічної діяльності вчителя технологій стає його індивідуальний стиль як "обумовлена типологічними особливостями стійка система способів, яка складається у людини, що прагне до найкращого здійснення даної діяльності" [4].

Конкретний склад професійно орієнтованих новоутворень у особистісно-смісловій моделі вчителя технологій визначається на підставі аналізу професійної діяльності вчителя. Для моделювання особистості вчителя технологій, крім професійно-значущих знань і вмінь, необхідно визначити сукупність його особистісних якостей, які забезпечуватимуть належну професійно-педагогічну компетентність (здатність ефективно виконувати функції професійної діяльності). Компетенції майбутнього вчителя технологій характеризуються єдністю і взаємовпливом у становленні їх складових. Зворотній взаємовплив складових компетенцій відбувається від початкового формування фахових знань і вмінь, які виступають стимулом для наступного розвитку значущих особистісних якостей.

Особистісні якості ми розуміємо як сукупність суттєвих, відносно стійких властивостей, які надають особистості індивідуальної визначеності і забезпечують, за визначенням А.Г. Ковальова, "певний рівень діяльності і поведінки, типовий для даної людини" [5, с.25]. Сама ж властивість визначається К.К. Платоновим як прикметник до того, що позначають як іменник [10, с.58]. При змінюванні особистісних якостей змінюється й індивідуальність. Особистісні якості водночас виступають і властивостями, але лише суттєві для індивідуальних проявів особистості властивості можуть проявлятися як особистісні якості. Відсутність хоча б однієї суттєвої для особистісної якості властивості вказує на відсутність у особистості цієї якості.

Якості особистості за О.Е. Смирновою можна поділити на генетичні і соціальні [16, с.34]. Перші мають вроджену психофізіологічну основу (наприклад, здібності, темперамент) і лише певною мірою піддаються формуванню. Інші якості (спрямованість особистості, характер, психічні якості) виховуються і розвиваються під впливом соціального середовища. Такий поділ професійно-значущих якостей особистості зумовлює значення і специфіку формування кожної з підгруп: генетично обумовлені (вроджені) якості можуть визначати зміст завдань для проведення випробувань абітурієнтів на професійну придатність при вступі до педагогічного ВНЗ, а формуванню якостей, які обумовлені соціальним середовищем, повинна бути приділена основна увага під час професійної підготовки майбутнього вчителя у ВНЗ. Ці положення відображені на рис. 2.

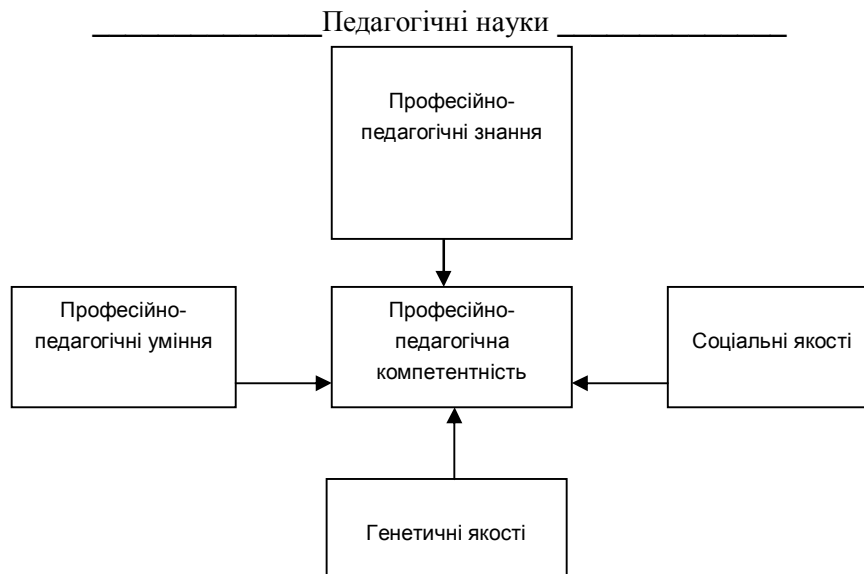

Рис. 2. Складові професійно-педагогічної компетентності майбутнього вчителя технологій.

Формування професійно-значущих якостей майбутнього вчителя технологій потребує їх поділу на три групи згідно компетенцій, які вони забезпечують: спеціальні якості, специфічні для даного напрямку підготовки; базові якості, які є надпрофесійними і специфічними для фахівців з вищою освітою взагалі; ключові якості, що визначають успішність соціалізації майбутнього спеціаліста. Якості першої групи формуються окремо для кожної спеціальності, а другої і третьої груп – спільно для багатьох спеціальностей.

У процесі професійної підготовки і професійно-педагогічної діяльності майбутнього вчителя технологій професійно-значущі якості взаємодіють, утворюючи складні структури темпераменту (як системи природних властивостей), спрямованості (як системи потреб, інтересів і ідеалів), здібностей (як комплексу інтелектуальних, вольових і емоційних властивостей), характеру (як інтеграцію відношень і способів діяльності). Особливості структурування якостей особистості, ступінь їх відповідності професійно-педагогічній діяльності вчителя технологій (здібності), їх прояв у середовищі ВНЗ (характер) визначають індивідуальні особливості майбутніх учителів.

Здібності особистості, як складова моделі майбутнього вчителя технологій, визначаються як індивідуально-психологічні особливості людини, що обумовлюють успіх у певній діяльності [4, с.129], синтез властивостей особистості, які відповідають вимогам діяльності і забезпечують високі досягнення в ній [5, с.237]. Поділ здібностей за сферою їх застосування на загальні, спеціальні і практичні дає змогу здійснювати їх диференціацію, відповідно, за ключовими, спеціальними і базовими професійно-педагогічними компетенціями, чітко описувати їх в моделі майбутнього вчителя технологій і в подальшому вимірювати. Визначення необхідних для професійно-педагогічної діяльності вчителя технологій здібностей може здійснюватися за викладеною вище методикою виділення особистісних якостей.

В сучасній практиці ВНЗ вступні випробування абітурієнтів проводяться лише з тих педагогічних спеціальностей, для яких здібності виступають ключовими характеристиками: вчителі образотворчого мистецтва, хореографії, фізичного виховання, музики і співів. Для інших педагогічних спеціальностей фахові здібності не входять до числа найважливіших характеристик і не перевіряються у вступників. Як зазначає ректор Київського педагогічного університету імені Б. Грінченка В. Огнев'юк, можна виховати гарного фахівця – фізика, історика, філолога, але не кожен фахівець стане справжнім педагогом. Не можна сказати, що всі вступники до педагогічних ВНЗ мають природний хист до роботи з дітьми, тому що в них перед вступом не було ніякого психолого-педагогічного випробування [17, с.6].

Академією педагогічних наук України вказується на необхідність запровадження спочатку в якості експерименту, а потім як обов'язкового тесту із виявлення здібностей випускників школи до подальшого навчання у ВНЗ, оскільки нинішні тести з окремих предметів фіксують знання і вміння, але не дають уявлення про перспективні можливості абітурієнта [7, с.3].

Недостатній рівень кваліфікації багатьох педагогів ВНЗ змушує сьогодні Міністерство

освіти і науки України пропонувати в експериментальному режимі педагогічним вузам оновлену модель підготовки вчителя: спочатку в університеті готується фахівець, наприклад, математик, фізик, історик, а після отримання фахового диплома випускник може за рекомендацією університету продовжити навчання і стати вчителем. Визначення рівня початкової фахової підготовки майбутнього претендента на професійне навчання за спеціальністю учителя дозволить здійснювати коригуючи диференціацію майбутніх спеціалізацій випускників (наприклад, учитель технологій). Саме за час бакалаврської фахової підготовки ВНЗ матиме можливість виявляти та розвивати психолого-педагогічні здібності потенційних майбутніх учителів. Така система відбору абітурієнтів для підготовки майбутніх учителів за здібностями враховує досвід країн лідерів шкільної освіти: Фінляндії, де кожен вчитель повинен мати ступінь магістра та Республіки Корея (Південна Корея), де психолого-педагогічну підготовку спеціально відібрані кандидати на одержання вчительського диплома здобувають у магістратурі.

Під час професійної підготовки у майбутніх учителів технологій, на основі наявних задатків і здібностей, формуються нові професійно-значущі якості, що забезпечують їх компетентність у навчально-професійній діяльності. Вони виступають заміниками тих природних властивостей, яких не вистачає для компетентного виконання освітньо-професійних функцій. Умовами компенсації здібностей виступають позитивне ставлення до професійно-педагогічної діяльності і працездатність. Компетентність є проявом умілості – якості, що передбачає професійно-значущі уміння як функціонально-психофізіологічні системи забезпечення освітньо-професійної діяльності.

Модель спеціаліста може бути представлена у вигляді професіограми як узагальненого опису змісту і структури компетентностей, що є обов'язковими для реалізації основних ідей професійної діяльності.

Висновки дослідження. Спроектowana модель спеціаліста може бути використана для перетворення її даних в конкретні заходи навчально-виховного процесу, тобто привести до змін у підготовці фахівців. Виявлення динамічних змін в структурі і змісті професійно-значущих компетенцій і якостей особистості спеціаліста викликає нові вимоги до динамічного процесу зростання професійно-особистісного потенціалу майбутнього фахівця під час навчання у ВНЗ.

Розроблена нами модель спеціаліста (вчителя технологій) є основою для подальшої розробки моделі особистісно орієнтованої професійної підготовки майбутнього вчителя, концепції розвитку спеціальності, освітньо-кваліфікаційної характеристики (ОКХ), освітньо-професійної програми (ОПП) і організації професійної підготовки спеціаліста та його особистісного розвитку.

Література

1. Философская энциклопедия в 5 т. [уклад. Ю. А. Гастев] – М. : Сов. энциклопедия, 1960-1970. – 584 с.
2. Гриньова М. В. Саморегуляція: [Монографія] / М. В. Гриньова. – Полтава: АСМІ. – 2006. – 264 с.
3. Джеджула О. М. Актуальні проблеми графічної підготовки студентів вищих навчальних закладів / О. М. Джеджула. – Вінниця: ВЦ ВДАУ, 2005. – 280 с.
4. Климов Е. А. Индивидуальный стиль деятельности в зависимости от типологических свойств нервной системы / Е. А. Климов. – Казань : Казанский университет, 1969. – 277 с.
5. Ковалев А. Г. Психология личности / А. Г. Ковалев. – М. : "Просвещение", 1969. – 391 с.
6. Кремень В. Біла книга національної освіти України / В. Кремень // Освіта України, 2009. – № 57-58. – с. 5.
7. Кремень В. Нам треба розпізнати сутність дитини / В. Кремень // Педагогічна газета. – Серпень, 2009. – № 8. – С. 3.
8. Миронова М.Н. Попытка целостного подхода к построению модели личности учителя / М.Н. Миронова // Вопросы психологии. – 1998. – № 1. – С. 44-53.
9. Митяева А.М. Содержание многоуровневого высшего образования в условиях реализации компетентностной модели / А.М. Митяева // Педагогика. – 2008. – № 8. – С. 57-65.
10. Платонов К. К. Структура и развитие личности / К. К. Платонов [Ответ. ред. проф. А. Д.

Глоточкин]. – М. : "Наука", 1986. – 256 с.

11. Пойа Д. Математика и правдоподобные рассуждения / Д. Пойа. – М. : Наука, 1975. – 463 с.
12. Пономарев А.С. Модель специалиста как источник выбора и обоснования содержания профессионального образования: [текст лекции] / А. С. Пономарев. – Х. : НТУ "ХПИ", 2006. – 58 с.
13. Савельев А. Я. Модель формирования специалиста / А. Я. Савельев, Л. Г. Семушина, В.С.Кагерманьян – М. : НИИВО, 2005. – 72 с.
14. Семиченко В. А. Пріоритети професійної підготовки: діяльнісний чи особистісний підхід? / В.А. Семиченко // Неперервна професійна освіта: проблеми, пошуки, перспективи. – К. : "Віпол", 2000. – С. 176 – 203 .
15. Сигов И. И. Проблемы разработки конкретного содержания моделей специалистов широкого профиля / И. И. Сигов // Научно-методические проблемы разработки конкретного содержания моделей специалистов широкого профиля. – Л. : Изд-во ЛГУ, 1974. – С. 123-130.
16. Смирнова Е. Э. Пути формирования модели специалиста с высшим образованием / Е. Э. Смирнова. – Л. : Изд-во ЛГУ, 1977. – 136 с.
17. Шевнін О. Столична освіта – камертон української / О. Шевнін // Освіта України, 2009. – № 68. – С. 6.
18. Штофф В. А. Моделирование в философии / В.А. Штофф – М. : Наука, 1966. – 301 с.
19. Шубин И.Ю. Элементы модели субъекта обучения в компьютерно-ориентированных системах / И.Ю. Шубин, В.С. Шишигина // Інженерна освіта на межі століть: традиції, проблеми, перспективи. – Харків : ХДПУ, 2000. – С. 273–276.
20. Якубовски М. А. Математическое моделирование профессиональной деятельности учителя : [монография] / Под ред. И.М.Козловской. – Львов: Евросвіт, 2003. – 428 с.

А. Ю. Цына

ПРОЕКТИРОВАНИЕ МОДЕЛИ СПЕЦИАЛИСТА ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ОТРАСЛИ "ТЕХНОЛОГИИ"

Резюме

Рассматриваются структура и функционирование профессионально-значимых составляющих личности специалиста образовательной отрасли "Технологии". Анализируются его личностная направленность, опыт профессиональной компетентности и профессионально-значимые качества. Выделено и проанализировано объяснительную функцию моделирования специалиста, имеющую психолого-педагогическую цель – определить структуры и функционирование индивидуальности специалиста и прогнозирующую, имеющую эвристическое значение для выявления новых подходов к профессиональной подготовке и развитию специалиста.

Ключевые слова: модель специалиста, профессионально-педагогическая компете

A. Yu. Tsyna

THE TECH EDUCATION BRANCH SPECIALIST MODEL PROJECTING

Summary

There are reviewed the structure and functioning of the tech education branch specialist professional distinguishing components. There are analyzed its personal direction, professional competence experience and professional distinguishing features. There is also underlined and analyzed the specialist-modeling explaining sequence which has the psychological and pedagogical purpose to reveal the specialist structure and function and also the forecasting sequence having the heuristic meaning to reveal new approaches to its professional training and development.

Key words: specialist model, professional and pedagogical competence, personal features.

ПРОЕКТУВАННЯ ЯК ЕФЕКТИВНА ТЕХНОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ ЖИТТЄВОЇ АКТИВНОСТІ ШКОЛЯРА

У статті проаналізовано позиції вчених стосовно визначення сутності поняття "проектування", обґрунтовано актуальність та особливості проектування як ефективної технології виховної діяльності школяра. Визначено п'ять (початковий, власне проектування, впровадження проекту, корекції проекту та заключний) основних етапів проектування виховної діяльності вихованців та проаналізовано основні завдання педагога на даних етапах.

Ключові слова: проектування, виховна діяльність, класний колектив, школярі, життєва активність, класний керівник.

Постановка проблеми, її зв'язок з важливими завданнями. Сучасні соціально-економічні проблеми породжують нові труднощі у вихованні учнів. Навіть загальноосвітня школа, яка здійснює кардинальні перетворення в освіті, все ще не змогла позбавитися одноманітності у виховній діяльності, ставлення до учнів як до об'єкту виховання. Ще досі прослідковується відсутність повноцінної системи виховання, переважає монологічний підхід у спілкуванні вчителя і учнів.

Отже, це вимагає нових підходів до системи виховання, пошуку ефективних технологій, аби докорінно змінити позицію учня: з пасивного об'єкта впливу на активного суб'єкта особистісного життя.

Аналіз останніх досліджень і публікацій з проблеми, виокремлення невирішених її частин. Теоретичні аспекти проектування педагогічного процесу розглядаються в роботах В. Безрукової, І. Волкова, В. Галузинського, А. Лігоцького, О. Киричука, О. Коберника, Ю. Кулюткіна, Г. Сухобської, Є. Суркова та інших вчених.

У наукових публікаціях О. Коберник розглядає проектування як творче попереднє конструювання програми діяльності суб'єктів педагогічного процесу, на думку С. Єлканова це уявна побудова кінцевого результату виховної діяльності. Дослідники торкалися проблем типології проектування, його функцій. Проте не розглянута проблема проектування як ефективної технології формування особистісної активності школяра.

Формулювання мети статті – розкрити особливості проектування як ефективної технології формування життєвої активності школяра та виділити основні його етапи.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих результатів. "Національна програма виховання дітей та учнівської молоді в Україні" визначає стратегію виховання підростаючого покоління в умовах становлення громадянського суспільства в Україні. В програмі зазначено, що ідеалом виховання є гармонійно розвинена, високоосвічена, соціально активна й національно свідомо людина, що наділена глибокою громадянською відповідальністю, високими духовними якостями, родинними та патріотичними почуттями, є носієм кращих надбань національної та світової культури, здатна до саморозвитку й самовдосконалення.

Сучасний розвиток цивілізації, який характеризується виникненням глобальних проблем, має реалізувати становлення високоморальної, активної, винахідливої особистості. Вона повинна вміти самостійно обґрунтовувати власні рішення та активно, наполегливо реалізовувати їх.

Саме педагогічне проектування є технологією, що здійснюється в умовах освітнього процесу і спрямовується на забезпечення ефективного функціонування виховного процесу та забезпечує його розвиток.

Терміни "проект", "проектування" широко вживається в різних галузях знань і мають декілька значень. Насамперед звернемося до словників України, які подають наступні визначення. У "Сучасному словнику іншомовних слів" "проект" від латинського означає "кинутий уперед", визначається 1) технічний документ, розроблений план для зведення споруд, виготовлення машин, приладів; 2) попередній текст якогось документа; 3) план, задум. "Проектування" – 1) процес створення проекту; 2) креслення проекції, зображення фігури або предмета на площині [9; с.789]. У "Тлумачному словнику" поняття "проект" пояснюється як